אילימא לפני יאוש ל"ל קרא פשיטא. דאפילו קדשיהו אינו קדוש הגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדיש א: **שמע** מינה דיאוש לא קני. ב דלא קני מ"כ תשיב שפיר קרבנו ולא מיפסיל משום מלוה הבאה בעבירה הוא ל קרוי קדוש שהקדישו ג כמו שאפרש לקמן (דף סו. ד"ה אמר עולא) בע"ה אבל אי לא קני ביאוש מיפסיל ד ומ"מ קדוש הוא ה) אע"ג דאכתי לא ידע טעמא דשיעור הסם דקאמר לקמן מעיקרא חוזין ושאתא הקדש (ו) מ"מ יש כאן יאוש ושיעור רשות ז) נאותן קרבנות אין [הגזלן] חייב באחריותן: **מי איבא** למ"ד שינוי **מעשה לא** קני. ולא בעי לאוקמיה כב"ש דאמר שינוי במקומו עומד אף על גב דאיכא נמי תנאי דסברי הכי בהגוזל קמא (לקמן דף לג.): מ"מ הלכה כב"ה דשיעור קונה ואתם נמי דמי רבא דכולהו תנאי מנו סברי כב"ה ובכל הגמרא סובר כן ולא בעי לאוקמי בשינוי המחזיר לברייתו דאיכא למ"ד דלא קני ח דרב יוסף לא פליג עליה דרבה אלא ביאוש לחודיה אבל שינוי מעשה אפי' בחוזר לברייתו דאיירי ביה רבה כדפרישית נעיל לא פליג עליה: **דגזל משכב דחבריה.** מתמע מתוך פ"ה שר"ל ט משכב גמור של חבירו י אם גזלו אין מטמא משכב דגזלת הכתוב הוא וחזו תימה יא ועוד קשה לרש"ש דבתרומות (פ"ז מ"ו) גבי גנבים שנכנסו לבית תנן המשכבות ומושבות טהורים ואם יש עמהם כנעני או שאם הכל טמא כי שמא נדה היא וכנעני חזב לכל דבריו משמע שמטמא משכב ומושב שאין שלו ומיהו יש לחמוה דהתם מדרבנן ועוד קשה דהתם (בתוספות בהנים פרשת מצורע) מייתי עלה פלוגתא דר"ש ורבנן דגנב וגזלן דבסמוך והכי איתא התם משכבו ולא הגזול יכול שאני מוליא אף הגנוב מ"ל טמא [ר' שמעון אומר משכבו ולא הגנוב יכול שאני מוליא את הגזול מ"ל טמא] אמרו לו ומה ראית לרבות את זה ולהוליא את זה אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שנתייאשו הבעלים ממנו כו' ומדמייתי עלה פלוגתא דר"ש ורבנן משמע דהוי טעם משום דאין מחשבה מטמאתו כי ההיא דבסמוך דאין יאוש של גזלן יאוד ומפרש ר"י דגזל משכב דחבריה יב שגזל עורות של בעל הבית שאינן מחוסרין אלא יאוד ואין צריך שום תיקון ואין חסר רק מחשבה ד והוי שפיר דומיא דגזל קרבן דחבריה יא שאם היה גוזל בהמה של חולין שמחוסרת קדושה זה היה כמו מחוסר מעשה גמור כעין עמרא ועבדיה משכב אבל גזל או גנב משכב גמור דחבריה מטמא משכב לב"ע ואע"ג דהך משכבו ולא הגזול אייני קודש יאוש יב והך דקרבנו ולא הגזול אייני אף בתר יאוש אין להקפיד אע"ג דאין דומה זה לזה יג: **דגזל קרבן דחבריה.** תימה ל"ל קרא דאי בחטאת הא אפי' הוא עצמו לא אכל אלא אתמול וכבר באותו קרבן על אכל שאכל היום ואי בעולה ושלמים יד הא אמרי' בפסחים (דף פט:) המוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום והיה נראה לאוקמי בפסח איכול לאמות אחרים עמו על פסחו ולמוכרו כדמוכר התם אבל קשה דהאי קרא בעולה כתיב אם לא שיעמיד בפסח באם אינו עניין טו ואין לומר שבא הכתוב לפסול הקרבן טז דהא אמרינן לקמן (דף עו.) גבי גנב שאם שחט תמימים לפנים לשם בעלים י יחזרו קרן לבעליה יז: **בגון שקיצעו.** ומועיל עם היאוש אבל לחודיה לא קני דלאו שינוי מעשה הוא יח: **ועיצבא** אינה צריכה קיצוע. ומיהו היכא דחשיב עליה לקולעה אמרינן בפ' דם חטאת (זבחים דף לד.) דטחורה עד שיקליענה מ"מ דייק הכא שפיר דכיון דלאוויה להשתמש בלא קיצוע אין קיצוע שלה חשוב שינוי מעשה כלל: **כל** שאין בו חסרון מלאכה מחשבה מטמאתה. ול"ת בלאו הכאו דעיצבא אמאי לא פריך ליה מהכא דמחשבה מועלת אלמא יאוש קני וי"ל אלמא הך דהכא אייני בבעל הבית יט: **שינוי יאוש בשינוי מעשה דמי.** לאו כשינוי מעשה ממש דשינוי מעשה לחודיה קני כדמוכח לעיל ולקמן (דף פח.) גבי גנב וטבח ומא אחר וגנבו דפריך ושינוי מעשה מי איכא למ"ד דלא קני אבל קני בלא יאוש אי שינוי מעשה כ:

אומר לו הרי שלך לפניך והאי כיון דמטא עידן איסורא ודאי מייאש ואי ס"ד יאוש קנה אמאי אומר לו הרי שלך לפניך דמי מעליא בעי שלומי ליה א"ל כי קאמינא אנא זה מתייאש וזה רוצה לקנות האי זה מתייאש וזה אינו רוצה לקנות איתיבי' אביי לרבה 1 קרבנו 2 ולא הגזול היכי דמי אילימא לפני יאוש למה לי קרא פשיטא אלא לאו לאחר יאוש ש"מ יאוש לא קני אמר ליה רבא ולא הגזול ה"ד אילימא דגזל עמרא ועבדיה משכב מי איכא למ"ד שינוי מעשה לא קני אלא מאי אית לך למימר דגזל משכב דחבריה ה"נ דגזל קרבן דחבריה: איתיביה אביי לרב יוסף עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן ושל עבדן אין מחשבה מטמאתן ושל גנב מטמאתן לעביד דממליך ומזכין והלוקח יעשה מהם מנעלים ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך: **של גנב מחשבתו מטמאתם. דקנינהו ביאוש דקסבר סתם גניבה יאוש בעלים היא דלא ידע למאן לתבעו: **ושל גזלן אין מחשבה מטמאתן.** ואע"פ שחשב עליהן לדבר שאין בו חסרון מלאכה כגון לכיסוי חבילות קוסים ופרדים כמו שעושין מעורות דובין מ"מ דאסתם גזלות ליכא יאוש דכיון דידע מאן שקליה חזיל ותבע ליה לדינא: **חילוף הדברים.** סתם גזילה איכא יאוש דכיון דלעייניה גזלה מייניה אינים אלמא הוא אבל סתם גניבה ליכא יאוש דסבר משכחנא ליה לגנב: **שקלנן.** דרומי"ר בלע"ז. דאיכא תרתי שינוי מעשה ויאוש ואינולה יאוש גרידא לא קני: **והא עיילבא שנו לאן.** שחשב עליהן לעיצבא דולבקי שאולכלין עליו וכעין שולמן הוא: **ועיצבא אינה צריכה קיצוע.** דבלאו קיצוע נמי מטמאה דהא חזיא למילתיה שהקיצוע אינו עשוי אלא לייפות ומנא תימרא דבעיצבא קעסיק דתנן גבי דהסיא במס' כלים כל מקום שאין חסרון מלאכה כו': **חוץ מן העיצבא.** שאע"פ שמחסר קיצוע מחשבה מטמאתה: **אבזרין.** הוא עיצבא בלשון ארמי. אבל יאוש גרידא לא קני: **דמעיקרא כשורה.** קודם שנתנו בבירה ונותן עליו תקרת נסרים ועלייה: **על המריש.** קורה. ותקנות קחשיב וחזיל במס' גיטין: נלעות

אומר לו. לגנזל: **הרי שלך לפניך.** בעין כמות שהוא דהיינו שאינו מיכר הוא: **קרבנו.** אם עולה קרבנו (ויקרא א): **ולא הגזול.** דגזל נלאו לרלון אתי. קס"ל דגזל בהמת חולין ואייתי. ה"ד לי נימא כו': **וליטעמיך.** דס"ד דגזל חולין ולקדשיהו: **הא דאיכא.** גבי זב: **משכבו.** אים אשר יגע במשכבו (שם טו) גזירת הכתוב להוליא את המשכב הגזול שאינו נעשה אב הטומאה לטמא אדם: **מי איכא למ"ד.** חד מהני אמוראי שינוי לא קני הא ביאוש דאין הוא דפליגי: **דגזל קרבן דחבריה.** שהקדים חבירו ולעולם לפני יאוש ואינטריך לאשמועינן דאינו עולה לרצון כלל ואפי' לבעלים הראשונים ואע"ג דלא הוה יאוש. ל"א דגזל קרבן דחבריה הלכך אפי' לאחר יאוש לא קנייה דקרבן אינו נגזל דכל איכא דאיתיה בי גזא דרחמנא איתיה: **מחשבה מטמאתן.** בעל הבית אינו עשוי למוכרן ועושה מהן מטות ודולבקאות וקטבלאות ומשחשב עליהן לדבר שראוי לו בלא חסרון מלאכה מקבלין טומאה מיד: **ושל עבדן.** העשוי למכור אין מחשבתו מטמאתו דעביד דממליך ומזכין והלוקח יעשה מהם מנעלים ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך: **של גנב מחשבתו מטמאתם.** דקנינהו ביאוש דקסבר סתם גניבה יאוש בעלים היא דלא ידע למאן לתבעו: **ושל גזלן אין מחשבה מטמאתן.** ואע"פ שחשב עליהן לדבר שאין בו חסרון מלאכה כגון יומרכנו לחם ומנעלא שקופון לנמנעלין ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך (שם). **של גנב מחשבה מטמאתן.** דאיתיה מריה לא ידעי למאן לתבעו (שם). **של גזלן אין מחשבה מטמאתן.** דגלאו דידיה הוא, דכיון דידע מאן שקליה מייני לא מייאש (שם). **חילוף הדברים.** גזלן יין דשקליה מייני בהדיא ולא מני קאי בתפיה מייאש, גנב סבר בתחנא ליה ומשחמתא ליה (שם). **עשרין ותרתין שנין.** הן היו ימי שרכתו של רבה ומת ויבא רב יוסף בראש ומיעטו מן הסמים לפרקה לחיות לו לנפש, לפי שהיה רבה חריף ולכך קראוהו עוקר הרים. ורב יוסף היה בעל שמועות ומשנה וכריתת, לכך קראוהו סיני (בתובות מב:). **על המריש.** קורה, **שבנאו בבירה.** בית גזול, **שנוטל דמיו מפני תקנת השבים.** שאם תתה מלריכו לקנקנע בתיכו ולהחזיר מרים עלמו ומנע מלעשות תשובה (גיטין נה.).

מוסר הש"ס

לא א מיי' פ"ה מהל' לוקוחי מזכה הלכה ז סמג לאוין שיח שיט ועי' בכ"מ:

לב ב ג מיי' פכ"ד מהל' כלים הלכה ז:

לג ד ה מיי' שם הל' ו:

לד ו ז מיי' שם הלכה ז:

לה ח מיי' שם הלכה ו:

לו ט מיי' פ"ל מהל' גניבה הלכה יג וסי"ב מהל' גזילה ואבידה הל' יד סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שנג סעיף ח וסי' שם סעיף י בהג"ה:

לז י מיי' פ"ל מהל' גזילה ואבידה הלכה ה סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שם סעיף ח:

תורה אור השלם

1. אם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְיָ.
ויקרא א ג
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בַּמִּשְׁכָּבוֹ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב:
ויקרא טו ה

הגהות הב"ח

(א) תוד"ה אין מ"מ כו' מ"מ יש כאן יאוש כו'. עי' תוס' לקמן עו ע"א ד"ה ואשמעה:

גליון הש"ם

גמ' דמעיקרא כשורה. תרגום של קורתי (בראשית יט ח) שרמי: **שם** והשתא טללא. על סם שעושה לל תרגום של בגלל (שם) בטללוי:

רבינו חננאל

ופריק ליה רבה כי קא אמינא יאוש קונה בזמן שזה מתיאש וזה רוצה לקנות, אבל זה מתיאש וזה אינו רוצה לקנות, כגון חמץ ועבר עליו הפסח לא קא אמינא. אותיביה אביי לרבה ואם מן הצאן קרבנו (ויקרא א, י) ולא מן הגזול, פיר' מאי לאו דגזל צאן דחולין ואקדישיה, אפילו בתר יאוש, דלא קדיש ואינו מתכפר בו, ושמע מינה דיאוש לא קני. ופריק רבה ואוקמוה להא דתניא דבי ר' ישמע' בגזול קרבן שכבר הקדישו חבירו והוא קדוש מקודם לכן. זה כגון הגזול עור מחבירו וכיוצא בו, וחישב עליו לעשותו משכב. אין אומ' מחשבת הגזלן טימאתו, לפי שאינה שלו ואינה יורדת הטומאה אלא במחשבת בעליה. ובוזלתי בעליה, צריך אחר יאוש ומעשה וכן תרד לה טומאה. והדר אביי להקשות על רב יוסף מיהא דתנן בכלים פרק (כ"ד) [כ"ו] (מ"ח) סנדל עמקי וכולל. כי הגזלת עורות וחשב לעשותן כלי אף על פי שלא עשה בהן מעשה מחשבתו הורידה הטמאה בהן, שמע מינה יאוש קונה. ופריק, כגון שקצצן כלומ' קצצן, עשה בהן מלאכה ועשאן כלי ומפני המעשה ירדה הטומאה בהן. ואקשינן והלא עצבה שנו כאן, דתנן (כלים פכ"ו מ"ו) כל מקום שיש חסרון מלאכה, פיר' שעדיין אחסרה מעשה ואחרי כן תתקיים המלאכה, אין המחשבה מטמאתן. אלא העצבה, שאף על פי שחסרה מלאכה המעשה מטמאתה. ועצבה היא מכסה המרכב שהוא בלשון ארמי שקורין לו רב חויה. ואינה צריכה קיצוע, כלומר כיון שהוא עשוי למכסה אינו חוושש לקיצוע, ואחריה שנינו זו המשנה שהקשה ממנה אביי על רב יוסף. ועמדה זו הקושיא על רב יוסף כ"ב שנין, כמו שעמדה עליו דין חמשים שלא זכתה תורה לאב אלא משעת נתינה והיא מפורשת בתחלת נערה (כתובות מב. ב). ופרישה בבאן אף על פי שלא עשה בה מעשה קנאה זה העצבה בשינוי השם כי בעת הגזלה היתה נקראת משכא, עשאה עצבה נקראת אבזרין, והוא מכסה טפיטן, ובלשון פרסי נקראת אבזרין. וזה ששנינו במשנה זו ר' שמע' אומ' חילוף הדברים של גזלן מחשבה מטמאתן, של גנב אין מחשבה מטמאתן, לפי שלא נתיאשו הבעלים מהן. **אין הלכה כר' שמע'** דסבר סתם גזילה ייאוש הבעלין הוא, דגרסינן בהאיש מקדש (קידושין נב. ב) ההיא איתתא דהוה משיא כרעה במישכלא אתא ההוא גברא חטף זוזא מחבריה ויהבית לה ואמ' לה התקדשי לי בו, ואמ' רבא ליית דחש לר' שמע' דאמ' סתם גזילה יאוש בעלים הוא. וגם רב אשי, דהוא בתרא, אמ' בפרק לולב הגזול (סוכה ד, א) אמ' רב אשי לא מיבעיא קאמ' לא מיבעיא שאול דודאי לאו דדידיה הוא, אלא אפילו גזול אימא סתם גזילה [... דחזן] להא דר'. שמע מינה ליית הילכתא כותיה. והא דר'... ד) דאקשינן לרב יוסף, והרי מריש דמעיקרא כשורה, פיר' קורה ... [לבנין]נא ה) דמעיקרא כשורה והשתא טללא הנה נשתנה שמו, ותנן בפרק הניזקין (גיטין נה, א) [שמ]ין להן על המריש (ועל) הגזול כול'.

מסורת הש"ס

ו) ל"ל לרבה. רש"ל, ז) [לקמן סז:], ג) [נ"ר תוס' לקמן סז: ד"ה רבא], ד) [לקמן קיד. כלים פכ"ו מ"מ, ה) כלים פכ"ו מ"ז, ו) [כתובות מב:], ז) [לקמן לה. גיטין נה. [עדויות פרק ז מ"ט], ח) מש"ה אלעזר קרא לחודיה שאינו עולה משום מלוה הבאה בעבירה. הועתק מחילופי גרסאות, ט) דלקי אם יאוש כדי לא קני הועיל למכרה או להקדישה וע' לקמן סז: בתו' ד"ה רבא ולקמן קיא: הועתק מחילופי גרסאות, י) ל"ל חזרה רש"ש,

לעזי רש"י

דרומי"ר [נדרוניי"ר]. לחתוך.

מוסף רש"י

אומר לו הרי שלך לפניך. ובלבד שיאמר לו אותו עצמו וקניינא בה והסיר את הגזילה אשר גזל, שהרי לא נשתנה (גיטין נג:). **עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן.** מיסב עליהם בדבר שאין בו חסרון מלאכה כגון לעולבא ולמטה, ידלו לעומתה מיד (לקמן קיד.). **ושל עבדן.** שאומנתו כך מתמיד למכירה הלכך אין מחשבתו מחשבה, אשר יפלו בני אדם לקנותו ימכרנו להם ומנעלא שקופון למנעלין ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך (שם). **של גנב מחשבה מטמאתן.** דאיאוש בעלים מריחו הלא ידעי למאן לתבעו (שם). **של גזלן אין מחשבה מטמאתן.** דגלאו דידיה הוא, דכיון דידע מאן שקליה מייני לא מייאש (שם). **חילוף הדברים.** גזלן יין דשקליה מייני בהדיא ולא מני קאי בתפיה מייאש, גנב סבר בתחנא ליה ומשחמתא ליה (שם). **עשרין ותרתין שנין.** כן היו ימי שרכתו של רבה ומת ויבא רב יוסף בראש ומיעטו מן הסמים שהיה רבה חריף ולכך קראוהו עוקר הרים. ורב יוסף היה בעל שמועות ומשנה וכריתת, לכך קראוהו סיני (כתובות מב:). **על המריש.** קורה, **שבנאו בבירה.** בית גזול, **שנוטל דמיו מפני תקנת השבים.** שאם תתה מלריכו לקנקנע בתיכו ולהחזיר מרים עלמו ומנע מלעשות תשובה (גיטין נה.).

מוסף תוס'

א. וודאי דלא קרבה וחולין בעזרה היא. תוס' רי"ד, ועי' מהרש"א. ב. ואיכא למידק מאי קא מייתי ליה מקרבנו ולא הגזול דילמא יאוש קני ושאני קרבן משום מצוה הבאה בעבירה, ור"ל. רשב"ם. ג. [ו]נמצא שהקדיש חל בהיתר. רי"פ. ד. דיאוש גרידא לא קני אלא מחמת שהקדישה דהו"ל יאוש ושינוי רשות או יאוש ושינוי השם כדמסיק לבסוף, ולכך מפסל משום דהו"ל מצוה הבאה בעבירה. תוס' לקמן סז ע"א ד"ה אמר עולא. שהקדיש

ה) ל"ל ראיה דר' בפרק הגזול בתרא. ו) ל"ל שגזל ובנאו לבנינא.

חל באיסור שעדיין לא הייתה שלו קודם הקדש. רי"פ. ה. כרב חסדא דלקמן (סז ע"א). רי"פ. ו. שהיה כבר. רי"פ. ז. מיוחד למשכב, רמ"מ. רי"פ. ח. דהא כל המשכב אשר ישכב עליו כתיב. רשב"ש. וג"ל שטעם גדול יש בדבר דכי היכי דאם כפה סאה וישב עליו לא הוי מושב דבענין המיוחד לישיבה (שבת נט ע"א), הכי נמי משכב דחבריה לא הוי אב הטומאה דבענין המיוחד לו, שלא יוכל חבירו לומר לו קום ואעשה בו צרכי. תוס' רי"ש. ט. [ב]שהיה ראוי למשכב, כגון. רי"פ. י. [ו]קמ"ל דאם יחזרו הגזלן למשכב דלא מטמא דאין יחזר שלו יחזר. רי"פ. יא. שאינו מחוסר אלא הבאה למקדש. תפ"י. יב. דאי לאחר יאוש שפיר יחזרו הגזלן, דקניה ביאוש. רי"פ. יג. דמ"מ דומות זו לזו בדבר זה, שכמו שאין משכבו חתניא [בהב] מחוסר מעשה אלא מחשבה לבד, הכי נמי קרבנו דתניא בקרבן שאין מחוסר מעשה, והיכי דמי, שכבר הקדישו הבעלים. רשב"ש. יד. למה לי קרא פשיטא דאפילו מכרו לו לא נפיק [ד]. רי"פ. טו. דאם אינו ענין לעולה דהא לא מצי למכור תנהו ענין [לפסח]. רי"פ. טז. [כד]פירש הקונטרס בלשון אחד דלעולם לפני יאוש דקמ"ל דאף לפני יאוש נגזל לא מצי פטר נפשיה אע"ג דלא אייאש, ולא נהירא. רי"פ. יז. לפי שפטירי הבעלים מקרבן, לכן נראה בלשון שני שבקונטרס דגזל קרבן מחבריה וקמ"ל דגזלן לא מצי נפיק ביה במקרבו בשביל עצמו, ואיירי גם בלאחר יאוש דקמ"ל דאע"ג דיאוש קני שאני קרבן דכל היכא דאיתיה ברשות רחמנא איתיה הלכך לא קני ליה ביאוש. רי"פ. יח. דתקצינו לא הוי שינוי מעשה גמור דמעשה זוטא הוא. רי"פ. יט. בר"ש: מתכא לא מצי למפרך דיאוש קני אי לאו דהויא דעורות, דהא איכא למימר דבבעל הבית מיירי ולא בגנב וגזלן. ועי' מהרש"ל שכן הוא כותת תוס', ועי' מהדו"ב. כ. מדקתני של גזלן אין מחשבה מטמאתן. רי"פ.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לגעות בהיא והעובים. קרא כתיב גבי בית עולמים: **המלטטים.** המלטני כדאמרינן בהשותפין (ב"מ דף ו.) שנותנים נסרים סביב פתחי חלונות ופתחין ובמקום חורי קיבוע הקורות: **אלו המרישות.** אלמא בתר הכי קרי להו נמי מרישות: **ר' זירא אמר.** מרים היינו טעמא דלא מקניא בשיורי הסם משום דחוזר לברייתו הוא אם יסתר הוי כשורא כדמעיקרא [6] אבל אבדרזין תו לא מקרי משכא: **דמעיקרא קיליפא.** שקודם שחקקו נקרא קליפת עץ בעלמא: **ולבסוף קבעו.** והמשיך בו מי גשמים או מי נהר למקוה פסלו משום מים שאובין: **קבעו ולבסוף חקקו.** לאו כלי הוא אלא ארעא ממיכתא היא: **שאובה.** מה שמקוה נפסל בג' לוגין מים שאובין מדרבנן הוא: **אגם.** חמסן דיביב דמי: **הקדישן הקדש.** ופסול ליהנות: **ומרומם.** אסור לזרוק. אלמא קני ליה לגזילה ביאוש: **על גזל אביו.** בהגזל (לקמן ד' קד:) מפרש לה אפילו נשבע אביו לשקר אבל אקרן מחייב ליה קרא כדאמרינן התם: **אם גזלו.** וממילא אימעוט גזל אביו: ה"ג

הא לאו הכי הדרא בעיניה. וסתם מרים כיון שבנאו בצירה מתייאשים הבעלים ממנו וא"ת דמשמע דלא מקשה אלא לרב יוסף אדרבה כ"ש דקשה לרבה טפי דלדידיה יאוש גרידא קני ולמאי דמשני דמרים שמו עליו אכתי תקשה לרבה דמהכא משמע דיאוש לא קנה ונראה לפרש דבלא יאוש אייר ולהכי פריך לרב יוסף א"ל בשלמא דשיורי הסם לא כלום הוא שפיר אלא מי אמרת דשיורי הסם קטן עם יאוש קני א"כ שיורי הסם גדול כי אתי דמרים יש לו לקנותו בפני עצמו וכן משמע לעיל דשיורי הסם חשוב גרידא קני דפריך גבי גגב טלה ונעשה אילו וקניה בשיורי הסם דהוי שיורי הסם חשוב ועוד יש לומר דבכל מקום הוי שיורי הסם גרידא קני לרב יוסף בלא יאוש ולכך יש להועיל לו במרים בלא יאוש דמה שלריך יאוש בעורות לאו משום קנין דקנין הוי משום שיורי הסם לחודיה והיאוש אין לריך אלא כדי שיועיל מחשבת יאודו לשוייה אבדרבן דאם לאו היאוש אין כאן שיורי הסם [a] וכן בהקדש בעי עמו יאוש אם אין יאוש אין אם הקדש חל עליו ואין כאן שיורי הסם וכן שיורי רשות אם אין יאוש אין שיורי רשות אבל מרים בלא יאוש נמי איכא שיורי הסם [b] ויש לו להועיל בפני עצמו וכן גבי טלה ועשה אילו דאמרי' לעיל ויקני בשיורי הסם [g]: **צנור** שחקקו **ולבסוף קבעו פוסל את המקוה.** כשיש לו לזזזו מד' רוחותיו אייני [1] אם הוא פרוץ אפי' מרוח אחד לא היה פוסל המקוה [h] כדמוכח במסכת מקואות (פ"ד מ"ב) דדוקא טבלא שיש לה לזזזו פוסל

א לאו הכי הדרא בעיניה. **ר' יונתן מניין לשנוי שהוא קונה שנאמר** [2]**והשיב את הגזלה** [c]**מה ת"ל אשר גזל אם כעין שגזל יחזיר ואם לאו דמים בעלמא בעי שלומי האי אשר גזל מיבעי** [d]**למעוטי גזל אביו שאינו מוסיף חומש על גזל אביו א"כ** [e]**ניכתוב רחמנא והשיב את גזילו אשר גזל למה לי למכתב ש"מ תרתי ואיכא דאמרי אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשנוי** [f]**שאינו קונה שנאמר והשיב את הגזילה מ"מ והא כתיב אשר גזל ההוא מיבעי ליה** [g]**על גזילו שלו מוסיף חומש ואין מוסיף חומש על גזל אביו: אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה שנאמר** [3]**והבאתם גזול את הפסח ואת החולה** [i]**גזול דומיא דפסח מה פסח דלית ליה תקנתא כלל אף**

והשתא הקדש אמר רב חסדא [4]**והשיב את הגזלה** [c]**מה ת"ל אשר גזל אם כעין שגזל יחזיר ואם לאו דמים בעלמא בעי שלומי האי אשר גזל מיבעי** [d]**למעוטי גזל אביו שאינו מוסיף חומש על גזל אביו א"כ** [e]**ניכתוב רחמנא והשיב את גזילו אשר גזל למה לי למכתב ש"מ תרתי ואיכא דאמרי אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשנוי** [f]**שאינו קונה שנאמר והשיב את הגזילה מ"מ והא כתיב אשר גזל ההוא מיבעי ליה** [g]**על גזילו שלו מוסיף חומש ואין מוסיף חומש על גזל אביו: אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה שנאמר** [3]**והבאתם גזול את הפסח ואת החולה** [i]**גזול דומיא דפסח מה פסח דלית ליה תקנתא כלל אף** [j]**הכי נמי דלית ליה תקנתא כלל אי הכי הדרא בעיניה אלא המלטטין והעובים אלו המרישות רבי זירא אמר** [k]**שינוי החוזר לברייתו בשינוי השם לא הוי שינוי ושינוי השם שאינו חוזר לברייתו מי הוי** [6]**שינוי והרי צינור דמעיקרא קצצתא והשתא צינורא ותניא** [5] **צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה ואי אמרת שינוי השם מילתא היא אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי ליפסל** [7]**שאני שאיבה** [8]**דמדרבנן היא אי הכי אפילו דרישא נמי התם איכא תורת כלי עליו בתלוש הכא אין תורת כלי עליו בתלוש מיתיבי** [7]**הגנב והגזלן והאנס הקדישן הקדש ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר אמרי התם איכא שינוי השם דמעיקרא טיבלא והשתא תרומה הקדש מעיקרא חולין**

לחם א מיי' פ"ח מהל' גניבה הלי"ח ור"ז אסר וכו' אבל אברהם. עי' סוכה דף ל ע"ב תוס' ד"ה ולקניומ:

מוסף רש"י

צינור. של עץ או של אבן עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה (רשב"ם ב"ב סח:). **שחקקו ולבסוף קבעו.** בנקרקע, **פוסל את המקוה.** דמים שאובין פוסלין מקוה, וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו לא מיבטל תו שם כלי מיניה ומשוי להו שאובין למים שבתוכו (שם). **ולבסוף חקקו.** הרי הוא כעומד מרין בקרקע (שם). **מה פסח דלית ליה תקנתא כלל.** לאחר זמן להקריבו, שהרי מוס קבוע עולמית הוא (סוכה ל.).

רבינו חננאל

ופריך רב יוסף שאני מריש ואף על גב שנבנה בבירה והוא בתוך הבניין, נקרא לא נשתנה שמו, דתניא צלעות הבית אלו המלטוסין, והעובין אלו המרישות, הנה בתוך הבניין עצמו נקראו מרישות. ר' זירא אמ' שינוי החוזר לברייתו בשינוי השם לאו שמיה שינוי. ואין הלכה כמותו, דבענן למימר (לקמן צג. ב) הגזול צמר וטוואו ואף על

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ח מהל' גניבה הלי"ח ור"ז מהל' גזילה ואבידה הלי' י סמג עשין עח עג עד טוש"ע מ"מ סי' שנ"ג סעי' ו וסי' שם ס"ב:

לט ב מיי' פ"ו מהל' מקואות הלי' ו סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רז סעי' לד וסעי' לו: [כב אלפס ב"מ פ"ד דף ק"ל וכמבואות פ"ב ד' כל"ח]

מ ג מיי' שם פ"ד הלי' כ סמג שם:

מא ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הלי' יח:

מב ה מיי' פ"ו מהל' גזלה הלי' ג סמג עשין עג:

תורה אור השלם

1. וְחִלּוּנִים אֲטֻמוֹת וְתִמֹּרִים מִפֹּו וּמִפֹּו אֶל בְּתִפּוֹת הָאוּלָם וְצַלְעוֹת הַבַּיִת וְהָעָבִים:
יחזקאל מא כו

2. וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק אוֹ אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ אוֹ אֶת הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:
ויקרא ה כג

3. וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה מִתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אֹתוֹ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת הַפִּסֵּחַ וְאֶת הַחוֹלָה וְהֲבֵאתֶם אֶת הַמִּנְחָה הַאֲרָצֶה אוֹתָהּ מִיָּדְכֶם אָמַר יְיָ:
מלאכי א יג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מעיקרא מולין וכו' תוכא דלחוקן. נ"ב לקמן דף עו ע"ב: (ב) ד"ה אמר וכו' ולא היה קנוי לו קודם פסליה:

גליון הש"ס

מוסף רש"י

מוסף תוס'

מסורת הש"ס

(א) ס"א ושיורי הסם מלתא היא וכו' מהרי"ם וכן הגיה הס"ג מוה' שמעון. (ב) ב"ב סה: [תוספתא מקואות פ"ד], (ג) [ב"ב סו:], (ד) לקמן קד. [תוספתא תרומות פ"א], (ה) לקמן קיב. [לעיל סו. וש"ן], (ו) לקמן קד:, (ז) גי' רש"ל כך נכתוב דאמרינן והשיב את גזלו והשיב את הגזילה אשר גזל ג"ל, (ח) [לקמן לד:], (ט) תמורה י., (י) סוכה ל. [ע' תוספות לקמן קיא: ד"ה גזלן], (כ) ל"ל חקיקה, (ל) ומיהו אם היה קניי לו קודם הסקדש לא הוי חשיב מלוה בכאה בעבירה כדמוכח כו' כן הגי' מהרי"ם וכן הוא בתוס' גיטין,

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז

רבינו חננאל

ורבא נמי דאמ' יאוש לא קאני, לא דחינן להו לגמרי אלא מוקמינן להו דלא אמ' אפילו אחר יאוש לא קני אלא בקרבן הגזול ובלולב הגזול וכיוצא בהן דהיא מצוה הבאה בעבירה. אבל בכולי עלמא כגון אבדה וכיוצא בה ייאוש מדעת, כגון דשמעינן ליה למריה דתניאש (עי' ב"מ כג, א), המחזיק בה אחר יאוש קנה. ומדת תשלומי ד' וה' אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד. ואוקימנה משום דכת' קרא (שמות כא, לז) שור ושה תרתי זימני מייתר ליה שור דסיפא ושה דרישא, שמעינן מינה שור ושה אין אבל חיה ועוף לא. ופיר' נגידים שוורים כחושים שאין עליהם אלא עצמות וגידים בלבד. אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל, ולא הטובח ומוכר מאחר הגנב משלם תשלומי ארבע וחמש'. אמ' רב לא שנו אלא לפני יאוש אבל לאחר יאוש קנאו גנב ראשון, ומשלם גנב שני ל... ב) עליה מדר' עקיבה דאמ' מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם [תשלומי ד' וה'] מפני ש[נשתרש בחטא], פיר' נשתרש בחטא, נהנה, כלומ' אם מכר מכירתו מכירה. כי ההיא דגרסינן [בפרק השולח גט (גיטין לה, א)] ומפני מה נענשה משום דאישתרשי לה מקום דינר. אם תאמר אחר יאוש שפיר, אלא לפני יאוש [מה] הנאה יש לו במכירתו. והאמ' רב חסדא (לקמן קיא, ב) גזל ולא נתיאשו הבעלין ובא אחר ואכלו רצה הנגזל מזה גובה, רצה מזה גובה.

ב) [לעיל סו:], ג) [שבת כז. שבועות טו. בכורות נד:], ג) [יומא כד: וש"נ], ד) [ע' תוס' בכורות נד: ד"ה מדלא], ה) עיין בת"ת,

הגהות הב"ח

(א) גמ' רב פפא אמרה. נ"ב משום דמלך בתר מצוי ורבא כ"כ תוס' בשבועות דף כו ע"א וכה"ג מתנו תוס' בפ' במה מדליקין ד' מז ע"ב:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שור כו' וי"ל דאי לא כתיב. עיין תוספות מהרי"ש מלרמיני מ' שלה:

מוסף רש"י

אף גזול. ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו בילוש, דשמעינן ליה למריה דמייתם ואמר ווי ליה לתקרון כיס (סוכה ל.). קרבנו. אם עולה קרבנו, ולא הגזול. דגזול לאו לגלגן אתי, קס"ד דגזל בהמת מולין ואיתי (לעיל סו:). דגזל קרבן דחבריה. שהקדיש מכיון ולעולם לפני יאוש ואצטריך לאשמעינן דאיכו עולה לגלגן כלל ואפילו בנעלים הראשונים ואע"ג דלא הוה יאוש, ל"ל דגזל קרבן דחבריה אלכך אפילו לאחר יאוש לא קנייה, דקרבן אינו נגזל, דכל היכא דאיתיה בי גזא דרחמנא אתיה (שם).

מוסף תוס'

א. קודם יאוש, והקדש גמור הוא. דיניו קדשקדשים גיטין פס. ב. דתשלומי ד' וה'. תוס' סוכה פס. ג. ויצטרכו [ההוס'] לומר ג"כ, כמו שהוא בידו ולא בשקדם שינוי רשות להקדשו. רשב"ם. ד. התינח דאיצטריך למיכתב שור ב' פעמים דלא נילף שור שור משבת, אלא שה למה כתב ב' פעמים, הא בשבת לא כתיב שה וליכא למילף שה שה משבת. ר"פ. ה. בתשלומי ד'. ר"פ. דודאי לא ילפינן שור שור משבת לחייב חיה ועוף חמשה כדין שור, אבל להא גמרינן משבת למיתן להו דין שה הכתוב בסיפא דקרא ולחייב ארבעה. דיניו יפעיס בשיטמ"ק. ו. דוקא שה אבל לא חיה ועוף. דיניו יפעיס בשיטמ"ק. ז. דוגנוב מבית האיש היינו שטוען השומר שנגנב ממנו. תוס' שאלתן בשיטמ"ק. ח. ולא ידענן לה. רשב"ם.

אף גזול דלית ליה תקנתא לא שנא לפני יאוש ולא שנא אחר יאוש רבא אמר מהכא קרבנו (ה)ולא הגזול אימת אילימא לפני יאוש פשיטא למה לי קרא אלא לאו לאחר יאוש וש"מ יאוש לא קני ש"מ והא רבא הוא דאמר דגזל קרבן דחבריה איבעית אימא הדר ביה ואיבעית אימא (ג)חד מיניייהו (ו) רב פפא אמרה: ומדת תשלומי ארבעה וחמשה וכו': ואמאי נילף שור שור משבת מה להלן חיה ועוף כיוצא בהן אף כאן חיה ועוף כיוצא בהן אמר רבא אמר קרא [1]שור ושה שור ושה שני פעמים שור ושה אין מידי אחרינא לא אמרי הי מייתר אילימא שור ושה דסיפא מייתר דניכתוב רחמנא כי יגנב שור או שה וטבחו ומכרו חמשה בקר ישלם תחתיו וארבע צאן תחתיו אי כתב רחמנא הכי הוה אמינא בעי שלומי תשעה לכל אחד ואחד וכי תימא הא כתיב תחתיו תחתיו חד תחתיו מייתר ההוא מיבעי ליה לדרשה אחרינא דתניא יכול גנב שור שוה מנה ישלם תחתיו נגידין ת"ל תחתיו תחתיו אלא שור ושה דרישא מיותר דנכתוב רחמנא כי יגנב איש וטבחו ומכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה אי כתב רחמנא הכי הוה אמינא עד דגניב תרי וטבח להו וטבחו כתיב לחד ואימא עד דגניב תרוייהו ומזבין להו ומכרו כתיב לחד ואימא הוה אמינא עד דגניב תרי וטבח חד ומזבין חד או מכרו כתיב ואכתי הוה אמינא עד דגניב תרוייהו וטבח חד ומשייר חד או מזבין חד ומשייר חד אלא שור דסיפא ושה דרישא מייתר דניכתוב רחמנא כי יגנב איש שור וטבחו ומכרו חמשה בקר ישלם תחתיו וארבע צאן תחת השה שור דסיפא ושה דרישא למה לי שמע מינה שור ושה אין מידי אחרינא לא: אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל: אמר רב לא שנו אלא לפני יאוש אבל לאחר יאוש קנאו גנב ראשון וגנב שני משלם תשלומי כפל לגנב ראשון (ז)אמר רב ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא אמר ר' עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מפני שנשתרש בחטא אימת אילימא לפני יאוש

מי

ה"ג **וכ"ש הא כיב פחפיו פחפיו חד פחפיו מייבר בו'.** וכ"ת הא כתיב תרי זימני תחתיו דמשתמעי חד אשור וחד אשה דאי תרוייהו אחד קיימי הכי איבעי ליה למיכתב ה' בקר וד' לאן ישלם תחתיו לאו מילתא היא דאיכא למימר חד תחתיו אייתר לדרשה אחרינא ואכתי תשעה משתמעי בין אשור בין אשה: **נגידים.** גויעים כדמתרגמינן ויגוע ואיתנגיד (בראשית מט) כלומר כחושין וקרובין למות: **ה"א עד דגנב תרתי וטבח לחד ומזבין לחד.** להכי אצטריך שור או שה דרישא למימר דאע"ג דחד הוא דגנב מחייב: **או מכרו לכיב.** דמשמע או טביחה או מכירה דהא כתיב או להלן: **ואימא עד דגנב תרתי.** כדכתיב בסיפא תחת השור תחת השה ולהכי אצטריך שור או שה דרישא: **שנשתרש.** עשה שרשין. כלומר נתחזק בחטא שקנאו ומהכי מעשיו: **אילימא לפני יאוש.** מכרו:

מי

(א) [לעיל סו:], ב) [שבת כז. שבועות טו. בכורות נד:], ג) [יומא כד: וש"נ], ד) [ע' תוס' בכורות נד: ד"ה מדלא], ה) עיין בת"ת,

אף גזול דלית ליה תקנתא. אע"ג דאמר לעיל (דף סה:) גנב טלה ועשה אילו ועשה שינוי בידו וקנאו מ"מ כמו שהוא אית ליה תקנתא דקתני דלא נילף שור שור דכתיב תרי זימני תחתיו דמשתמעי חד אשור וחד אשה דאי תרוייהו אחד קיימי הכי איבעי ליה למיכתב ה' בקר וד' לאן ישלם תחתיו לאו מילתא היא דאיכא למימר חד תחתיו אייתר לדרשה אחרינא ואכתי תשעה משתמעי בין אשור בין אשה: **גגידים.** גויעים כדמתרגמינן ויגוע ואיתנגיד (בראשית מט) כלומר כחושין וקרובין למות: **ה"א עד דגנב תרתי וטבח לחד ומזבין לחד.** להכי אצטריך שור או שה דרישא למימר דאע"ג דחד הוא דגנב מחייב: **או מכרו לכיב.** דמשמע או טביחה או מכירה דהא כתיב או להלן: **ואימא עד דגנב תרתי.** כדכתיב בסיפא תחת השור תחת השה ולהכי אצטריך שור או שה דרישא: **שנשתרש.** עשה שרשין. כלומר נתחזק בחטא שקנאו ומהכי מעשיו: **אילימא לפני יאוש.** מכרו:

מי

הדמים אבל מתניתין אייר לעולה בידוע שנתייאש מקמי לאתא לידיה וכי אתא לידיה הוה ליה יאוש ושינוי רשות:

אף גזול דלית ליה תקנתא. אע"ג דאמר לעיל (דף סה:) גנב טלה ועשה אילו ועשה שינוי בידו וקנאו מ"מ כמו שהוא אית ליה תקנתא דקתני דלא נילף שור שור דכתיב תרי זימני תחתיו דמשתמעי חד אשור וחד אשה דאי תרוייהו אחד קיימי הכי איבעי ליה למיכתב ה' בקר וד' לאן ישלם תחתיו לאו מילתא היא דאיכא למימר חד תחתיו אייתר לדרשה אחרינא ואכתי תשעה משתמעי בין אשור בין אשה: **גגידים.** גויעים כדמתרגמינן ויגוע ואיתנגיד (בראשית מט) כלומר כחושין וקרובין למות: **ה"א עד דגנב תרתי וטבח לחד ומזבין לחד.** להכי אצטריך שור או שה דרישא למימר דאע"ג דחד הוא דגנב מחייב: **או מכרו לכיב.** דמשמע או טביחה או מכירה דהא כתיב או להלן: **ואימא עד דגנב תרתי.** כדכתיב בסיפא תחת השור תחת השה ולהכי אצטריך שור או שה דרישא: **שנשתרש.** עשה שרשין. כלומר נתחזק בחטא שקנאו ומהכי מעשיו: **אילימא לפני יאוש.** מכרו:

מי

מתקנתא [ג]: **רבא** אמר מהכא קרבנו ולא הגזול. רבא גרסינן ולא רבה מדקתאמר חד מייייהו רב פפא אמר ולא היו טועים אלא בין רב פפא (ד) לרבא שהיה רבו ופעמים כשהיה אומר רב פפא דברים בסתם היו סבורים שדברי רבא הן אבל בין דברי רב פפא לדברי רבה לא היו יכולין לטעות ולעיל (דף סו:) גרס אמר ליה רבא משכבו ולא הגזול כו' אע"ג דרבה הוה בר פלוגתיה דרב יוסף ולרבה הקשה אביי לריך לומר דרבה עצמו לא השיב לו כלום אלא רבא השיב לו מדפריך הכא והא רבא הוא דאמר דגזל קרבן דחבריה וקאמר דחד מייייהו רב פפא אמרה וכן משמע דבכל הספרים גרס לעיל אמר ליה רבא ואי רבה השיבו הל"ל אמר ליה ולא היה לריך להזכיר רבה כיון דמקשה לרבה וכן משמע בהניזקין (גיטין דף נה: ושם) דרבא אית ליה דיאוש כדי לא קני דבעי רבא כי אוקמוה רבנן ברשותיה משעת גזיבה או משעת הקדש למאי נ"מ כו' ואי יאוש קני לכל הפחות משעת יאוש כבר הוא ברשותיה ובפרק בתרא (דף קיא: ושם) קאמר רבא לעולם רשות יורש לאו כרשות לוקח דמי משמע התם דאית ליה דיאוש לא קני והתם רבא דהוא בר פלוגתיה דרמי בר חמא והא דאמר רבא בפרק אלו מליאות (ב"מ דף כו:) גבי מליאה נטלה לפני יאוש על מנת לגזלה עובר בכולן ואע"ג דאהדדיה בתר יאוש מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה אע"ג דיאוש לא קני מ"מ כיון דהוציל יאוש למוכרה או להקדישה חשיב גזלן: **שור** ושה שני פעמים. וא"ת ושה דכתיב ב' פעמים למה לי הא בשבת לא כתיב שה[ד] [ה] וי"ל דאי לא כתיב שה שני פעמים הוה אמינא שבת שור למעוטי שאר מילי מדין שור דלא הוו בתשלומין ה' ולוקמיה אדין שה[ה] להכי כתיב שה למעוטי לגמרי[ו]:

חמשה בקר ישלם תחתיו. ומסברא הוה ידענא דחמשה בקר קיימא אשור וארבע לאן קיימי אשה: **אין** הגונב בו'. בגמרא (דף סט:) דרים לה מוגונב מבית האיש ולא מבית הגנב ולמאן דמוקי חד בגנב וחד בטוען טענת גנב א"ש אבל למאן דמוקי תרוייהו לטוען טענת גנב לא שייך כלל למדרש הכי[ז] ולריך לומר דלדידיה נפקא ליה למעוטי גנב אחר הגנב מקרא אחרינא[ח]:

דתניא אמר רבי עקיבא בו'. מכל הנהו דפריך הכא לרב [ט] ה"מ למפרך לעיל לרבה ומהנהו דפריך לעיל לרבה ה"מ למפרך לרב אלא דרבה לאיירי בגזלן פריך ליה ממילי דגזלן ולרב דמיירי בגנב ניחא ליה למיפרך ממילי דגנב אע"פ שאין סברא לחלק ועוד דכמו שהוקשו בבית המדרש נקבעו בגמרא ולתרוייהו הוה מלי למפרך מההיא דגנב והקדיש דפריך מינה לקמן רבי יוחנן לריש לקיש:

מי

1. כי יגנב איש שור או שה וטבחו או מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת השה: שמות כא לז

(ה) גמ' רב פפא אמרה. נ"ב משום דמלך בתר מצוי ורבא כ"כ תוס' בשבועות דף כו ע"א וכה"ג מתנו תוס' בפ' במה מדליקין ד' מז ע"ב:

(ו) [לעיל סו:], ז) [שבת כז. שבועות טו. בכורות נד:], ח) [יומא כד: וש"נ], ט) [ע' תוס' בכורות נד: ד"ה מדלא], י) עיין בת"ת,

מי איכא נשפרש. הא לא אהנו מעשיו דשינוי רשות ששינהו מרשותו לרשות לוקח בלא יאוש ליכא למ"ד דקני: **לאחר יאוש.** דאהנו מעשיו דהשתא קני לוקח בתרתי יאוש ושינוי רשות: **ואי ס"ד יאוש.** גרידא קנייה גנב אמאי משלם ארבעה וחמשה הא דמי בעלמא הוא דאית להו לבעלים גנייה ושלו טבח ומכר: **דאמר רבא.** לקמן בשמעתין: **ששנה בחטא.** ולעולם לפני יאוש ואע"פ דלא אהנו מעשיו מחייב: **שאינה חוזרת.** קס"ד הא"ק דלא מחייב אלא היכא דמכירתו מכירה גמורה וקנייה לוקח: **אמאי אינה חוזרת.** שינוי רשות בלא יאוש מי קני: **לאחר יאוש.** דכי מטא ביד לוקח איכא תרתי יאוש ושינוי רשות וקנייה: **ואי ס"ד קנייה.** גנב ביאוש גרידא אמאי משלם כו': **דאמר רב נחמן.** לקמן בשמעתין: **פרט לשהקנה לו לשלשים יום.** כלומר לעולם לפני יאוש והאי אינה חוזרת דקתני לא למעוטי היכא דלא אהנו מעשיו דאע"ג דלא אהנו מייב הוא דמיל ושבח בחטא אלא למעוטי היכא דלא מכר גנב ללוקח אלא לעשות בה מלאכה שלשים יום דהוא כשכירות בעלמא: **ושני אינו משלם אלא קרן.** לגנב דאשון דכתיב[ד] וגונב מבית האיש: **גנב ומכר.** קנייה לוקח בשינוי רשות הלכך [ה] (דאשון משלם ד' וה') שני משלם כפל ללוקח: **ושני אינו משלם אלא קרן.** ולקמן פריך אמאי לא משלם כפל הא קנייה גנב דאשון בשינוי מעשה: **אימת.** מכרה אילימא לפני יאוש האני אמאי משלם כפל: **אלא פשיטא לאחר יאוש.** דאיכא תרתי ביד לוקח: **ואי ס"ד הו.** ואי קשיא הא יכול לתרוצה כגון שנתייאשו בעלים לאחר מכירת גנב דקנה לוקח וביד גנב לא היה יאוש לקנותה. ה"ג משני ליה לקמן: **מדי לאחר יאוש קיימינן.** דע"כ הכי מוקמת לה משום מציעתא: **אלא הוה לפני יאוש.** ומש"ה ריש"א שני פטור מכפל: **ואיפוך סיפא למציעתא הו.** ותני במציעתא שני אין משלם אלא קרן דלא קנייה לוקח בשינוי רשות בלא יאוש: **א"ה.** דלאחר יאוש מוקמת לה קשיא ריש"א ומציעתא לרב: **א"ר זביד הוה לפני יאוש.** ואפוכי נמי לא תפכה וסיפא דלאוקימנא כב"ש ומציעתא דקתני שני משלם כפל כגון שנתייאשו הבעלים לאחר מכירה ולא נתייאשו ביד גנב ולהכי דאשון משלם ד' וה' דלא הוי יאוש גבי' דליקנייה וריש"א נמי לפיכך שני פטור מכפל: **ולא תימא.** הא דנקט מתני' חיובא דשני גבי לוקח ולא נקט לה לחיוב דשני גבי דאשון ומוקמה נמי בלאחר יאוש כדמשני בלוקח משום דבעי יאוש ושינוי רשות אלא ביאוש לחודיה נמי קני כרב ואם גנבה מדאשון לאחר יאוש משלם לו כפל: **אלא.** להכי נקט תנא לכוליה מלתא בדליכא יאוש גבי גנב משום דלא משכחת לה דמשלמי תרוייהו הא תשלומי ד' וה' והא כפל: **אלא בהכי.** דאי הוי יאוש ביד גנב לא מיחייב קמא במכירתו ד' וה' וכיון דמציעתא לא סגי [ב] לה אלא לפני יאוש תנא נמי לריש"א בלפני יאוש ופטרו מכפל: **חיובא לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו.** משקגלו לוקח. ותלתא אמורא"י ניהו רב סבר יאוש קני הלכך לא מיחייב אלא בלפני יאוש דאי לאחר יאוש שלו הוא טובח ומוכר ורב נחמן ורב ששת סברי יאוש גרידא לא קני ומשום הכי לאחר יאוש מיחייב ומיהו בהא פליגי דרב נחמן לא בעי אהנו מעשיו הלכך אפילו לפני יאוש גרידא נמי מחייב ורב ששת בעי מכירה גמורה: **נשפרש.** עשה שרשין. משמע דאהנו מעשיו:

תדע

מי איכא נשתרש אלא לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קני אמאי משלם תשלומי ארבעה וחמשה שלו הוא טובח שלו הוא מוכר אמרי כדאמר רבא מפני ששנה בחטא הכא נמי מפני ששנה בחטא ת"ש [1]וטבחו או מכרו [ו]מה טביחה שאינה חוזרת אף מכירה שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר יאוש ואי ס"ד קנייה אמאי משלם ד' וה' שלו הוא טובח שלו הוא מוכר כדאמר רב נחמן [א]פרט לשהקנה לשלשים יום הכא נמי פרט לשהקנה לשלשים יום מיתיבי גנב ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי כפל והשני אינו משלם אלא קרן בלבד גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני אינו משלם תשלומי כפל אלא קרן בלבד קתני מיהא מציעתא [ב]גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ד' וה' והשני אינו משלם תשלומי כפל אלא אמאי משלם תשלומי כפל שינוי רשות בלא יאוש מי איכא למ"ד דקני אלא פשיטא [ג]לאחר יאוש ואי ס"ד יאוש קונה אמאי משלם תשלומי ד' וה' דידיה הוא דזבין ותו דקתני רישא גנב ובא אחר וגנבו ראשון משלם תשלומי כפל והשני אין משלם אלא קרן מכדי לאחר יאוש קיימינן ואי ס"ד יאוש קונה שני אמאי אינו משלם אלא קרן אלא לאו [ד]ש"מ יאוש לא קני וקשיא לרב אמר רבא ותסברא הא מתרצתא היא אלא דקתני סיפא גנב וטבח ובא אחר וגנבו ראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה ושני אינו משלם אלא קרן ומי איכא למ"ד שינוי מעשה לא קני אלא לעולם כולה לפני יאוש ואיפוך סיפא למציעתא ומציעתא לסיפא ואימא הכי [ה]גנב ומכר ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני אינו משלם אלא קרן [ו]דשינוי רשות בלא יאוש לא קני [ז]גנב וטבח ובא אחר וגנבו הראשון משלם תשלומי ארבעה וחמשה והשני משלם תשלומי כפל דקנייה בשינוי מעשה רב פפא אמר לעולם לא תיפוך סיפא [ח]ב"ש היא דאמרי שינוי [ט] במקומה עומד אי הכי קשיא רישא ומציעתא לרב א"ר זביד לעולם כולה לפני יאוש והב"ע שנתייאשו הבעלים בלוקח ולא נתייאשו בגנב [א] דה"ל יאוש [ו](ושינוי רשות) ולא תימא משום דבעינן יאוש ושינוי רשות אלא אפילו ביאוש לחודיה נמי קני גבי גנב אלא דלא משכחת דמשלמי תרוייהו גנב ראשון וגנב שני אלא בהכי: איתמר המוכר לפני יאוש רב נחמן אמר [ח]חייב רב ששת אמר פטור רב נחמן אמר חייב ומכרו אמר רחמנא והא זבין לא שנא לפני יאוש לא שנא לאחר יאוש רב ששת אמר פטור חיוביה לאחר יאוש הוא דאהנו מעשיו אבל לפני יאוש דלא אהנו מעשיו לא מיחייב דומיא דטביחה בעינן דאהנו מעשיו א"ר ששת מנא אמינא לה דתניא א"ר עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וה' מפני שנשתרש בחטא אימת אילימא לפני יאוש מי איכא נשתרש אלא לאו לאחר יאוש הוא אמר רבא מפני ששנה בחטא ת"ש וטבחו ומכרו מה טביחה שאינה חוזרת אף מכירה שאינה חוזרת אימת אילימא לפני יאוש אמאי אינה חוזרת אלא לאחר יאוש וש"מ חיובא לאחר יאוש הוא תרגמה רב נחמן פרט לשהקנה לו לשלשים יום ואף ר' אלעזר סבר חיוביה לאחר יאוש הוא דאמר ר' אלעזר

תדע

אי הכי קשה מציעתא לרב. [א] דאין להוסיפו כיון דבריתא לא מוכחא מידי שלריך לתרלה ולהסכה[ב]:

[ו] **מה טביחה דאהנו מעשיו.** משמע דסבר ר"א דשינוי קונה דאהנו מעשיו משמע לאפוקי מרשות בעלים דומיא דאהנו מעשיו דמכירה וקשה לפי' דשב"ס דמפרש בכ"ק (ד' יא.). אהא דאמר עולא א"ר אלעזר שמין לגנב ולגזלן דהיינו לעניין פחת נגילה דהוי לגנזל משום דלא קני לה גזלן בשינוי וי"ל דדוקא בשינוי שאין הגזלן עושה בידים לא קני כגון שמתה הבהמה אבל שינוי שעושה הגזלן בידים כגון עכיתה מודה ר"א דקני א"ל אהנו מעשיו דעכיתה הויינו שמחסרה מן הבעלים ולא דקני ליה ולא הוי כאהנו מעשיו דמכירה [ג1]: מה

מדלי שלריך לתרלה ולהסכה[ב]:

[1] **מה טביחה דאהנו מעשיו.** משמע דסבר ר"א דשינוי קונה דאהנו מעשיו משמע לאפוקי מרשות בעלים דומיא דאהנו מעשיו דמכירה וקשה לפי' דשב"ס דמפרש בכ"ק (ד' יא.). אהא דאמר עולא א"ר אלעזר שמין לגנב ולגזלן דהיינו לעניין פחת נגילה דהוי לגנזל משום דלא קני לה גזלן בשינוי וי"ל דדוקא בשינוי שאין הגזלן עושה בידים לא קני כגון שמתה הבהמה אבל שינוי שעושה הגזלן בידים כגון עכיתה מודה ר"א דקני א"ל אהנו מעשיו דעכיתה הויינו שמחסרה מן הבעלים ולא דקני ליה ולא הוי כאהנו מעשיו דמכירה [ג1]:

מסורת הש"ס

[א] [מכילתא משפטים פ' יב], [ב] [נעיל סה:], [ג] מהרש"ם מ"ז, [ד] [שמות כב], [ה] פ"א ל"ג, [ו] [שיך לע"ב], [ז] [וע' תוס' ב"מ לו: ד"ה זל שלים],

הגהות הב"ח

[א] גמ' שינוי במקומו עומד כל"ל: [ב] רש"י ד"ה אלא כו' לא קני דלאו לפני יאוש כל"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (דהוי ליה יאוש ושינוי רשות) תל"מ:

מוסף רש"י

שינוי במקומו עומד. אע"ג דאיתמי לא נפיק מלשות בעלים (לעיל סה:).

מוסף תוס'

א. ויש לתמוה קצת מאי פריך קשיא מציעתא, לימא רב אמר לך איפוך וסיפא מתוקמא כבית הלל, וי"ל. ר"פ. ב. דכיון דאיכא לאוקומי כבית שמאי ולא תיפוך, א"כ ברייתא לא מוכחא מידי שצריך לתרצה ולהפכה, א"כ אין לנו להפכה. ר"פ. ג. דאהנו לענין קנין. תוס' ב"מ לז ע"ל ד"ה זל שלים. [ד]הא דקאמר מה טביחה (שאינה חוזרת) [דאהנו מעשיו] לאו משום דקני לה אלא הכי פירושו מה טביחה דאהנו מעשיו שאינה חוזרת כמו שהיתה דהא לא אפשר אף מכירה דאהנו מעשיו שאינה חוזרת דהיינו לאחר יאוש. רבינו יפעיה בשיטמ"ק.

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ג מהל' גניבה הל' יא טוש"מ סי' שנ:

מד ב ג מיי' שם פ"א הל' יא טוש"מ שם:

מה ד מיי' שם הל' יז טוש"מ שם:

מו ה מיי' שם הל' יז טוש"מ שם:

מז ו מיי' שם וס"ה שם הלכה ג ועיין בהשגות ובמ"מ וס"ב מהלכות גזילה הלכה ה טוש"ע מ"מ סימן שנג סעי' ג וסי' שסא סעי' ג' סעי' ד וסי' שסב סעי' ג' טוש"מ סי' שנ:

מח ז מיי' פ"א מהל' גניבה הלכה יח טוש"מ סי' שנ:

מט ח מיי' פ"א מהל' גניבה הל' יח טוש"מ שם:

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מָכְרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז

רבינו חננאל

ופרקינן, לא תימא שנשתרש בחטא אלא אימא (שנהנה) [ששנה] בחטא גם טבח ומכר ולעולם לפני יאוש. **תא שמע ושבחו או מכרו כולי'.** ופרקינן, כרב נחמן כדבענן למימר קמאן דאמ' פרט לשהקנה לו לשלשים יום. ופיר' לא באתה הבריתא ללמדך אלא אם ימכרהו לו שלשים יום ואחר שלשים יום יחזירהו לו, כגון זו המכירה אינו משלם ד' וה'. ואותבינן תוב, גנב ובא אחר וגנבו, ראשון משלם כפל ושני משלם קרן, כדתנן (לעיל סב, ב) אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל. גנב וטבח ובא אחר וגנבו, ראשון משלם ד' וה' שני אינו משלם אלא קרן. קתאני מיהת גנב ומכר ובא אחר וגנבו ראשון משלם ד' וה', שני אינו משלם אלא כפל. אימת, אילימא לפני יאוש, שני אמאי משלם כפל, כיון שהוא לפני יאוש מכירתו אינה נחשבת מכירה אלא לשלם ד' וה' בלבד, אבל הלוקח לא קנה דלא אשכחן מאן דאמ' שינוי בלא יאוש בעלים קנה. וכיון דלא קנה הלוקח הגנב השני כאלו מן הגנב הראשון גנב, ותנן אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל. אלא לאחר יאוש, ואו איתה לדרב, ראשון אמאי משלם ד' וה', קנאו ודידיה הוא דזבין. **ואסיקנה,** קשיא לרב. ופריק רב ואמ' הא מתניתא משבשתא היא וכולה לפני יאוש, ותריץ לה אפיק מציעתא לסיפה וסיפא למציעתא, ואימא הכי גנב ומכר ובא אחר וגנבו, ראשון משלם ד' וה'. וסיפא למציעתא, שני כיון שהוא לפני יאוש ולא קנה הלוקח כאילו גונב

מאחר הגנב הוא. גנב וטבח ובא אחר וגנבו, ראשון משלם ד' וה' שגנב וטבח וקנאו בשינוי מעשה, שני משלם כפל דהא קנייה גנב ראשון בשינוי מעשה. **ופריק** רב פפא, ונדחו דבריו. **ופריק** רב זביד, לעולם לא תפיך, ומציעתא דקשיא לן הכי פירושה, לעולם גנב ומכר לפני יאוש ונתיאשו הבעלים קנה לוקח. הילכך, גנב ראשון משלם ד' וה' שגנב ומכר, גנב שני משלם כפל דבעידנא דגנבה מבי לוקח קנייה היית ללוקח. ולא משכחת לה דמשלמי גנב ראשון וגנב שני לפני יאוש אליבא דרב אלא בהכי. **איתמר המוכר לפני יאוש,** רב נחמן אמ' חייב ד' וה' רב ששת אמ' פטור, לאחר יאוש חייב. אמ' רב ששת מנא אמינא לה דתניא אמ' ר' עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם ד' וה' מפני שנשתרש בחטא, פיר' שנהנה כאשר פירשנוהו למעלה (לעיל סז, ב). ולא משכחת לה דאהנו מעשיו אלא לאחר ייאוש, שמע מינה חיוביה אחר יאוש. ופריק רבה לא תימא נשתרש מלשון הנאה אלא אימא מפני ששנה [בחטא ... תא] שמע וטבחו או מכרו מה טביחה שאינה חוזרת [אף מכירה שאינה חוזרת ב]עין ולא תמצא אלא לאחר יאוש. ופריק רב נחמן שמכרה הגנב ... ו) שלשים יום תחזור הפרה לגנב, כי האי גונא מיעטה קרא למכירה, אבל לפני יאוש חייב כלאחר ייאוש. **וקימא** לן כרב נחמן, דדינא הוא, ורב נחמן ורב ששת הילכתא כרב נחמן בדיני (כתובות יג, א), ולא עוד אלא דהא ר' יוחנן כותיה קאי דאמ'

ו) אל"ל 'לקונה בתנאי שלאחר'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות